

Mal for utdanningsplaner i Helse Vest

Utdanningsvirksomheten skal sørge for at utdanningen av legespesialister skjer innen faglige forsvarlige rammer og på en måte som sikrer tilstrekkelig kvalitet og gjennomstrømning i utdanningsløpet. Det skal lages en **overordnet utdanningsplan** for den enkelte spesialitet som angir hvordan virksomheten vil sikre at leger i spesialisering kan oppnå læringsmålene. Formålet med den overordna utdanningsplanen for hver av spesialitetene er å beskrive oppbygning og rekkefølge for hele utdanningsløpet i spesialiteten, inkludert spesialiserings-/suppleringsstjeneste.

Forskriften stiller tydelige krav til hva utdanningsplanen skal inneholde. Helse Vest har laget en mal for hvordan utdanningsplanen skal utformes. De ulike planene vil bli publisert på Helseforetakenes nettsider og vil være tilgjengelige for 1) spesialitetskomiteene som skal godkjenne og vurdere utdannings-virksomhetene og 2) for LIS som skal søke jobb.

Utdanningsplanene skal oppdateres årlig.

Utdanningsplan spesialitet Medisinsk genetikk, HUS

Publisert juni 2019

Beskrivelse av utdanningsvirksomheten

Avdeling for medisinsk genetikk skal levere medisinsk-genetiske helsetjenester av høy kvalitet til innbyggerne i Helseregion Vest (befolkningsgrunnlag over 1.000.000). Virksomheten er kjennetegnet av tett integrering mellom klinikk og laboratorium for utredning, diagnostisering og oppfølging av pasienter og deres familier ved påvist eller mistanke om genetisk betinget sykdom.

Avdelingen er for tiden organisert i følgende seksjoner:

- Seksjon for klinisk genetikk
- Seksjon for laboratoriediagnostikk
- Seksjon for forskning og utvikling
- Seksjon for merkantile tjenester

I tillegg er Regionalt kompetansesenter for arvelig kreft (RKAK) tilknyttet avdelingen.

Vi har poliklinisk virksomhet innenfor hele spekteret av medisinsk-genetiske problemstillinger: Prenatal diagnostikk, syndromutredning, kreftgenetikk, hjertegenetikk, nevrogenetikk, øyegenetikk, cytogenetikk, molekylærgenetikk med flere.

Laboratorievirksomheten er omfattende og laboratoriet er moderne utstyrt. Avdelingen er akkreditert etter NS-EN ISO 15189:2012 Medisinske laboratorier - Krav til kvalitet og kompetanse.

Legene er ansatt ved Seksjon for klinisk genetikk og Seksjon for laboratoriediagnostikk. Legene har et tett tverrfaglig samarbeid med genetiske veiledere, molekylærbiologer, bioingeniører og forskere ved avdelingen. Ved FoU-seksjonen jobber bioinformatikere og molekylærbiologer ansatt ved Haukeland universitetssjukehus og/eller ved Universitetet i Bergen.

Avdelingen samarbeider tett med flere andre kliniske og parakliniske avdelinger. Dette gjelder først og fremst Kvinneklubben, Hjardeavdelinga, Endokrinkirurgisk avdeling, Avdeling for Kreftbehandling og medisinsk fysikk, Barne- og ungdomsklubben, Radiologisk avdeling, Audeavdelinga og Nevrologisk avdeling. Avdelingen har dessuten et formelt samarbeid med Stavanger Universitetssjukehus og St. Olavs Hospital.

Størstedelen av den polikliniske virksomheten foregår ved Haukeland universitetssjukehus, men vi har også regelmessige eksterne poliklinikker. Avdelingen deltar også på flere samarbeidspoliklinikker her ved sykehuset og driver utstrakt konsulentvirksomhet. Undervisning av annet helsepersonell, pasienter og pårørende utgjør også en viktig del av virksomheten vår.

Antall polikliniske konsultasjoner i 2018 var 3019. Telefonveiledninger og skriftlige vurderinger kommer i tillegg. Antall utførte laboratorieanalyser i 2018 var 18.080. Det er stor bredde i pasientsaker og laboratorieanalyser.

Det er per dags dato 9 spesialister i Medisinsk genetikk ved avdelingen. Alle spesialistene er fast ansatt og de fleste er i fulltidsstilling. Antall LIS ved avdelingen er for tiden 4. Antall ansatte i avdelingen med akademisk kompetanse, dvs med doktorgrad, er 16. Antall overleger med formalisert veilederutdanning er per dags dato 2.

LIS deltar i vaktordning hver dag fra kl. 08.00-15.30. Det er én LIS som er klinikkvakt og én LIS som er laboratorieoverleger. Klinikk- og laboratorieoverleger er bakvakter, slik at det til enhver tid er 2 forvakter og 2 bakvakter tilstede i avdelingen.

Beskrivelse av utdanningsløpene

LIS-utdanningen i Medisinsk genetikk starter direkte på LIS 3-nivå. LIS begynner sin utdannelse ved Seksjon for klinisk genetikk og går vanligvis innen 2 år over

til Seksjon for laboratoriediagnostikk. Tidspunktet for rotasjonen må imidlertid tilpasses i forhold til antall LIS i avdelingen og andre forhold. Avdelingen tilbyr spesialistutdannelse som dekker hele utdanningsløpet. Det vil bare bli benyttet én læringsarena, dvs det inngår ingen eksterne tjenestesteder i utdanningsløpet og LIS kan ta hele spesialistutdannelsen ved avdelingen. Som supplerings-tjeneste har vi en avtale med Seksjon for fostermedisin ved Kvinneklinikken i forhold til veiledning av pasienter som har tilbud om prenatal diagnostikk på aldersindikasjon.

Følgende bolker av læringsmål oppnås ved avdelingen:

- Klinisk genetikk – genetisk utredning og veiledning.
- Laboratorieferdigheter.
- Akademisk kompetanse.

Samlet tjenestetid for å bli spesialist er minimum 5 år.

Introduksjon av nye LIS

Alle nyansatte LIS mottas av nærmeste leder som gjennomfører presentasjonsrunde, tildeler arbeidsplass og sørger for at «Introduksjonsprogram for nyansatt» gjennomføres innen oppsatte tidsfrister. Alle nyansatte LIS får tildelt en fadder, som skal være kontaktperson så lenge det er behov for det. Alle obligatoriske kurs for nyansatte gjennomføres via Læringsportalen.

LIS driver den første tiden med selvstudium, deltar på interne pasientrelaterte møter og andre behandleres pasientkonsultasjoner, introduseres for prøvemottak og prøveflyt i laboratoriet, men begynner også tidlig med egne pasientkonsultasjoner, hovedsakelig innenfor arvelig kreft. LIS introduseres tidlig for avdelingens metodebøker, herunder EK.

Supervisjon, veiledning og faglig utvikling

Supervisjon foregår ved at LIS følges opp av spesialist. Det legges opp til at LIS har tilgjengelig spesialist i faget og får tilstrekkelig supervisjon tilpasset sitt kompetansenivå ved poliklinikk, laboratorietjeneste, praktiske prosedyrer og vaktjeneste. Supervisjon vil hovedsakelig bli gitt av klinikkens spesialister, men vil i enkelte tilfeller også kunne gis av andre faggrupper (molekylærbiologer, bioingeniører, genetiske veiledere) eller LIS med høyere kompetanse.

Alle LIS får tildelt en individuell veileder ved ansettelse og første møte med veileder finner sted så snart som mulig og senest innen 3 uker etter at LIS har begynt. I første møte gjøres LIS sin bakgrunn kjent for veileder ved gjennomgang av individuell utdanningsplan. Virksomhetens overordnede

utdanningsløp gjøres kjent for LIS ved gjennomgang av avdelingens utdanningsprogram.

Innholdet i de individuelle veiledningene inkluderer: Hvordan følges utdanningsplanen – progresjon og godkjenninger i kompetanseportalen, hvordan oppleves de faglige utfordringene, oppnås praktiske ferdigheter, hvordan benyttes fordypning og opplæring ved siden av klinisk virksomhet, hvordan er samarbeidet med kolleger, refleksjon over egen rolle som lege, støtte i vanskelige situasjoner og annet.

Faglig progresjon bør med utgangspunkt i individuell utdanningsplan og læringsmål gjennomgås i en evalueringssamtale med veileder hvert halvår. Det skal settes av 1 time hver måned til individuell veiledning (11 ganger per år). Fast tidspunkt for veiledningssamtalene skal avsettes på tjenesteplanen til både veileder og LIS. Forberedelse og innholdet i veiledningssamtalene skal fortløpende dokumenteres i kompetanseportalen.

Det er avsatt 4 timer på tjenesteplanen hver uke til faglig fordypning. Fordypningstiden kan blant annet brukes til litteraturstudier, kvalitetssikring, forskningsprosjekter i form av «case reports» og praktisk opplæring i prosedyrer. Det oppmuntres til forskningsaktivitet.

Faglige møter som LIS bør delta på i størst mulig grad:

- Morgenmøte 2 ganger hver uke.
- Cancermøte hver uke så lenge LIS har kreftrelaterte pasientsaker.
- Hjertemøte hver uke så lenge LIS har hjerterelaterte pasientsaker.
- Syndromdiagnostikkmøte hver uke.
- Skjelettdysplasi poliklinikk hver måned.
- Samarbeidsmøter med Barne- og ungdomsklinikken, Kvinneklinikken og BUP.
- (Nevrologisk avdeling).
- Laborariemøter hver uke.
- Funnmøte hver måned.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

Avdelingsleder har ansvaret for at læringsmålene godkjennes. Avdelingsleder kan imidlertid delegerer oppgaven til et evalueringskollegium bestående av seksjonsoverleger, spesialister, veileder og supervisører, slik at læringsaktiviteter og læringsmål godkjennes fortløpende og så snart som mulig i kompetanseportalen. Det kan også benyttes et eksisterende forum, for eksempel et overlegemøte, der spesialister samles for å systematisk vurdere LIS sin kompetanse. LIS kan selv signere for enkelte læringsaktiviteter, for eksempel deltakelse på internundervisning.

Teoretisk undervisning

Teoretisk undervisning skal utgjøre minst 70 undervisningstimer per år og er satt på planen hver tirsdag og torsdag fra kl. 08.30-09.15.

Undervisningen på tirsdager er forelesningsbasert. Vi har en strukturert og planmessig gjennomgang av alle sentrale emner i spesialiteten over en periode på 3-4 år. Vi har en samarbeidsavtale med Avdeling for medisinsk genetikk ved St. Olavs Hospital og Avdeling for medisinsk genetikk ved Universitetssykehuset Nord-Norge ved at disse deltar og bidrar med undervisning (elektroniske møter). Ansvar for foredragene fordeles i hovedsak på avdelingens LIS og overleger, molekylærbiologer og genetiske veiledere. Vi har enkelte ganger også eksterne foredragsholdere. Deltakelse i undervisning er obligatorisk for alle leger i avdelingen.

Undervisningen på torsdager er basert på kasuistikker og drøfting av pasientrelaterte saker. LIS oppfordres til å legge frem egne pasientsaker. I forbindelse med gjennomgang av henviste pasienter på klinikk møtene hver tirsdag og torsdag, drøftes også faglige og etiske problemstillinger som er aktuelle for enkeltsaker.

Utdanningsutvalget skal sørge for at LIS får gjennomført nødvendige kurs og prosedyrer i løpet av normert tjenestetid. Alle LIS får delta på interne og eksterne kurs i den grad det er økonomisk og praktisk mulig for avdelingen. Alle LIS får tilbud om å delta én gang på European School of Human Genetics sitt kurs i generell genetikk (Bertinoro, Italia). Det skal også legges til rette for at LIS kan delta én gang på Manchester Dysmorphology Course.

Felles kompetansemål (FKM)

FKM er planlagt med interne og eksterne kurs og undervisning. Det er ønskelig å koordinere dette med andre avdelinger, da læringsmålene i FKM er felles for flere fag. LIS skal delta i kvalitetssikrings-, forbedrings- og pasientsikkerhetsarbeid som gjennomføres ved sykehuset eller i avdelingen, og det vil bli laget en oversikt over aktuelle oppgaver, samt mulighet for selv å foreslå egne kvalitetsforbedringsprosjekter. Det skal arrangeres kurs i etikk, lovverk, organisasjon og ledelse, og forløp- og kvalitetsforbedring. Kursene er under utarbeidelse av egne arbeidsgrupper i Helse Vest og skal være ferdig utarbeidet før høsten 2019. FKM dekkes også ved gruppeveiledninger.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Utdanningsutvalget består per dags dato av:

Tone I. Nordtveit (leder), overlege, spesialist i Medisinsk genetikk.

Gyri Aasland Gradek (medlem), overlege, spesialist i Medisinsk genetikk.

Siren Berland (medlem), overlege, spesialist i Medisinsk genetikk.

Vidar M. Steen (medlem), professor, FoU-overlege.

Andreas Benneche (medlem, representant for LIS), LIS i Medisinsk genetikk.

Observatør med møterett:

Avdelingssjef Gunnar Houge, overlege, spesialist i Medisinsk genetikk.

Utdanningsansvarlig overlege er også leder av utdanningsutvalget.

Utdanningsutvalget har omlag 6 møter hvert år og har ansvaret for å planlegge og tilrettelegge spesialistutdanningen etter gjeldende regler.

Utdanningsansvarlig overlege skal bidra til at det legges til rette for gode læringsarenaer og at LIS-utdanningen integreres med driften.

Utdanningsansvarlig overlege også skal bidra til at LIS jevnlig får kompetansevurdering og at veiledere får nødvendig veilederkompetanse.

Forskning

Læringsmålene setter krav til teoretisk kunnskap og praktisk erfaring relatert til faglig oppdatering, utvikling av fagmiljøet og presentasjon av genetisk forskning av internasjonal standard. Avdelingen har høy akademisk kompetanse innenfor både molekylærgenetikk og klinisk genetikk, og publiserer jevnlig omkring 50 forskningsartikler per år i internasjonale vitenskapelige tidsskrift. Vi vil forvente at LIS deltar på det årlige nasjonale fagmøtet i humangenetikk (NSHG) og/eller ved European Society of Human Genetics (ESHG) sin årlige konferanse minimum to ganger i løpet av spesialistutdanningen, der de vil få innblikk i forskningsfronten i medisinsk genetikk. LIS skal også delta på og presentere minst ett av sine egne pasientkasus på nasjonalt eller internasjonalt syndromdiagnostikkmøte. Det er avsatt 4 timer på tjenesteplanen hver uke til faglig fordypning, som blant annet kan brukes til gjennomgang av vitenskapelig litteratur innenfor et spesielt emne og til forskningsprosjekter, for eksempel i form av «case reports». Avdelingen vil oppmuntre til slike forskningsaktiviteter og stille til rådighet relevante veiledningsressurser, med mål om minimum ett medforfatterskap ved vitenskapelig publisering. Det vil kreve betydelig innsats fra LIS sin side dersom forskningsarbeidet skal kunne lede frem til førsteforfatterskap.

Individuell utdanningsplan

Ved tilsetting vil det utarbeides en individuell utdanningsplan med et utdanningsløp for LIS, som viser hva LIS skal gjennomføre (læringsmål, læringsaktiviteter og læringsarenaer), basert på hvor i utdanningsløpet LIS starter. Den individuelle utdanningsplanen utarbeides av LIS i samarbeid med veileder og eventuelt utdanningsansvarlig overlege. Planen skal godkjennes av avdelingssjef/seksjonsoverleger og skal revideres ved behov.

Simulering og ferdighetstrening

Ikke aktuelt.

Tillitsvalgte

Avdelingen har egen tillitsvalgt for Yngre legers forening (YLF) og denne er representert i utdanningsutvalget. Tillitsvalgt har rett og plikt til å representere Den norske legeförening og medlemmene overfor arbeidsgiver. Saker som vedrører LIS-utdanningen drøftes som hovedregel med tillitsvalgt og LIS kan ved behov få råd og støtte fra denne.

Kontakt

Utdanningsansvarlig overlege Tone I. Nordtveit og avdelingsleder Gunnar Houge.